

Artikkelen nedenfor er skrevet av Audhild Schancke og står på trykk i **Noahs Ark** nr. 3/2007.

OMSORG I PRAKSIS

Det offentlige Norge gjør fremdeles lite for å ansvarliggjøre katteiere, og bedre forholdene for katter som er overlatt til seg selv. Myndighetene eier bygg som kan brukes til matstasjoner og kan engasjere veterinærer til effektive steriliseringsaksjoner - og de kan gi katteiere pålegg om merking og sterilisering. Likevel kan også én initiativrik person oppnå å drive et omsorgsprogram, som har alle nødvendige elementer.

Ifjor høst ble NOAH kontaktet av en dame som bodde i nabolaget til en eiendom med ukontrollert katteyngling. Damen, som selv var en av de nærmeste naboene, hadde tatt seg av dyrene i over et halvt år og sørget for mat og parasittkur. Hun ville ikke ringe de lokale dyrevernerorganisasjoner, for deres politikk var å ta livet av katter som ikke var typiske "kosedyr". Hun hadde fått med seg at avliving også stort sett var det offentlige dyrevernets "løsning" – så der var det heller ingen hjelp å få. Hun hadde hørt om NOAHs kampanje KatteKrav og ønsket hjelp til å starte et omsorgsprogram. Omsorgsprogram, slik det defineres og praktiseres av anerkjente organisasjoner rundt om i verden, innebærer at alle individene i en katterflokk fanges inn mest mulig skånsomt. Kattene steriliseres/kastres, merkes og behandles. Kattene som ikke kan omplasseres, men som er friske, settes ut igjen. Katterflokken føres fast og det bygges ly etter behov. Et omsorgsprogram betyr økt livskvalitet og trygghet for frittlevende katter.

Steriliseringsaksjon

NOAHs kampanje går blant annet ut på å gi råd og veiledning om hvordan omsorgsprogram kan startes. I dette konkrete tilfellet valgte man på grunn av heldige omstendigheter å yte enda mer hjelp ved å gjennomføre hele steriliseringsaksjonen med NOAHs ressurser. Det første som ble gjort i prosjektet, var å fordele roller og oppgaver. Kvinnen som tok kontakt med NOAH tok på seg ansvaret for flokken etter sterilisering, og skulle sørge for mating og oppfølging av dyrene, hun ville også ta inn dyr hvis man fant kattunger som var mulige å omplassere. NOAHs veterinær Siri Martinsen skulle stå for all medisinsk behandling. Ellen Jacobsen som var nærmeste aktivistkoordinator skulle finne aktive, skaffe utstyr, hjelpe til med omplassering av eventuelle kattunger – og stilte dessuten kjellerstuen i huset sitt til rådighet for bygging av rekonvalesensbur til kattene, og stuen som operasjonsrom. Ellen, som har arbeidet som dyrepleier, skulle dessuten assistere under steriliseringene av hunnkattene. Undertegnede skulle legge plan for hele operasjonen inkludert bygging av ly ute, stå for bygging av rekonvalesensbur, – og sammen med Ellen stå for den praktiske innfangingen av kattene. NOAH skulle dekke utgiftene ved aksjonen, damen skulle dekke utgiftene til mat og fremtidig omsorg for flokken.

Varsom behandling

Kattene var vant til å bli matet – noe som var en stor fordel ved innfangingen. Vi satte ut to innlånte fangsfeller med mat og selvutløsende anordning, og gikk for å vente et stykke unna. Vi gjentok dette utover kvelden en og klarte på denne måten å fange inn alle de 11 voksne kattene i flokken. En viktig detalj var det også at damen som matet kunne fortelle oss nøyaktig hvordan de ulike individene så ut, slik at vi hele tiden visste hvem vi manglet. Kattene ble kjørt to og to tilbake til Ellens hus – hvor de ble lokket over i reisebur ved at buråpningene ble satt inntil hverandre. Så ble de bedøvet etter kort til: - Det er viktig å være rolig og vennlig overfor dem. Også sky katter blir mindre redde hvis man snakker og beveger seg rolig, og blunker med øynene slik katter selv gjør for å virke vennlige. Selv om disse kattene ikke var vant til håndtering i det hele tatt, var det mulig å holde dem lett inntil burveggen med den ene hånden, dekket av et tøyestykke, mens man kunne sette bedøvelse, med minste kanyle, diskre i lårmuskelen, forteller Siri Martinsen. Selve veterinærbehandlingen inneholdt sterilisering/kastrering med langtidsvirkende smertestillende og antibiotika, merking, parasittkur og generell helsesjekk.

En provisorisk katteklipp

Før innfangingen startet ut på kvelden hadde vi bygget bur i Ellens kjeller fra tidlig morgen. De ble bygget av europaller, papp, hønsenetting og kryssfinér. En solid presenning utgjorde gulv der vi trengte eget, vanntett gulv. Det å bygge bur var tidkrevende, men holdt kostnadene nede – da vi ellers måtte ha kjøpt større hundebur. Bruk av paller betyr dessuten at man ikke behøver å være spesielt snekkerkyndig for å få til stødige bur, og at standardisert byggemateriell er å få tak i over hele landet. Burene må være store nok til å få plass til et reisebur, kattetoalett og skåler til vann og mat. Reiseburet har en viktig funksjon i å dempe stresset for kattene. Ved stell, som skifte av mat og vann, gjemmer kattene seg gjerne i reiseburet, som lukkes med en tråd eller pinne utenfra, slik at direkte kontakt med mennesker ikke er nødvendig og kattene ikke kan rømme.

Sent på natten hadde vi alle kattene i hus, og de fleste trygt sovende etter endt operasjon. Planen var nå å la alle kattene bli hos Ellen i fire dager til sår var grodd og man var sikker på bra resultat. Denne løsningen ble valgt fordi vi hadde anledning til å huse kattene såpass lenge – men hannkatter, og til nød også hunnkatter, kan slippes ut før denne tiden.

Etterarbeid

Imidlertid gjensto endel etterarbeid: Det var fortsatt fem kattunger igjen gjemt i et fallferdig hus, hvor vi ikke kunne sette ut fellene. Ellen og en annen aktiv klarte imidlertid med å fange inn kattungene etter et par dager – Ellen omplasserte senere en av dem, og de andre tok initiativtageren til prosjektet seg av selv. Likeledes hjalp Ellen til å innrede liggeplasser, kattetoaletter og matskåler til kattene i et uthus, og NOAH hjalp til å opprette kontakt slik at damen kunne få endel gratis kattermat. Endel papirarbeid måtte også utføres: NOAH produserte et skriv som informerte om omsorgsprogrammet og at kattene nå var sterilisert og veterinærbehandlet – dette ble delt ut til alle naboer. Og etter noen uker kunne initiativtageren fortelle at klagene avtok, og aksepten for kattene begynte å spre seg. Hun skrev også kontrakt om overtagelse av kattene, samt kontrakt på bruk av tomten og uthuset for kattene med tidligere "eier". Å få vedkommendes samtykke til aksjonen var nettopp mulig fordi

omsorgsprogram fremstår som et dyrevennlig og lite inngripende alternativ sammenlignet med hva et offentlig tiltak vanligvis betyr.

Vellykket offentlig involvering

Flere steder i landet har frivillige organisasjoner og enkeltmennesker satt i gang vellykkede omsorgsprogram – det har skjedd i Drammen, Bergen, Halden og flere mindre steder. Et av disse stedene er Otta i Gudbrandsdalen, der Magnhild Heranger med lang erfaring og kompetanse på ivaretagelse av hjemløse katter. -Jeg måtte lære meg lover og regler for hvordan jeg skulle forholde meg til det beste for dyrene og ta forholdsregler slik at det ikke skulle bli flere, men da måtte det sterilisering og kastrering til, og det ble gjort, forteller hun. Da Heranger for et par tiår siden startet opp arbeidet sitt, var det svært mange hjemløse og forvillede katter på Otta. Antallet katter sank med Herangers helhetlige program, og hun oppnådde støtte fra og samarbeid med kommunen og de lokale dyrevernmyndighetene.

Det ble gitt tillatelse til opparbeiding av to matstasjoner på kommunal tomt. En stasjon i tilknytning til et næringsbygg ved et sagbruk ble også etablert. Denne stasjonen er nylig oppgradert til et nytt oppvarmet tilbygg, som snart skal få innlagt vann. Bare katteluken i døra gir et hint om hva som befinner seg på innsiden. Der finner man blant annet isoporkasser med luker av svartsekkplast som røper om kassen er i bruk. En av de andre matstasjonene er også et diskret, velfungerende tilbygg på noen få kvadratmeter. Den tredje stasjonen har blitt et stridsspørsmål på Otta. Skulle den oppgraderes eller legges ned? Noen næringsinteresser syntes at synet av en slik stasjon var et negativt signal. Dette til tross for at fraværet av en stasjon der nye hjemløse katter kan fanges opp bare kan føre til flere katter. Men Heranger har tro på dialog. Ildsjelen på Otta har bevist at samarbeid med myndighetene kan fungere til alles beste.